

КУП'ЯНСЬКИЙ МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ,

здобувач кафедри криміналістики,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: kng_gen@i.ua

УДК 343.98

Проблеми використання спеціальних знань при розслідуванні серійних сексуально-садистських убивств

Стаття присвячена проблемам використання окремих видів спеціальних знань під час розслідування серійних сексуально-садистських убивств. Приділено увагу різним формам використання спеціальних знань. Розглянуто можливості у проведенні судово-медичних та судово-генетичних експертиз, розробленні психологічних портретів (профілів) невідомого злочинця.

Ключові слова: серійне сексуально-садистське вбивство, судово-медична експертиза, генотипоскопія, судово-генетична експертиза, профілювання, психологічний портрет (профіль), растровий метод пошуку невідомого злочинця.

Постановка проблеми. Розслідування серійних сексуально-садистських убивств передбачає звернення до спеціальних знань та залучення судових експертів. При розслідуванні даної категорії злочинів спеціальні знання можуть бути використані в різних формах: участь спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій; отримання консультацій від спеціалістів (експертів); отримання письмових висновків

спеціалістів; призначення судових експертиз.

Мета. Основною метою цієї статті є визначення нових напрямів та видів спеціальних знань у розслідуванні серійних сексуально-садистських убивств та їх роль у встановленні невідомого злочинця.

Кримінальний процесуальний закон встановлює порядок залучення експерта. У статті 243 КПК України встанов-

лено, що сторона обвинувачення залучає експерта за наявності підстав для проведення експертизи, у тому числі за клопотанням сторони захисту чи потерпілого. Сторона захисту має право самостійно залучити експертів на договірних умовах для проведення експертизи, у тому числі обов'язкової. Експерт може бути залучений слідчим суддею за клопотанням сторони захисту. У статті 244 КПК України передбачено процедуру розгляду слідчим суддею клопотання про залучення експерта. Окрім того, у ст. 245 КПК України визначено порядок отримання зразків для експертизи.

Стан дослідження. Розслідування серійних сексуально-садистських убивств насамперед передбачає звернення до спеціальних судово-медичних знань: залучення судово-медичного експерта до проведення огляду місця події та огляду трупа, надання медичних консультацій, призначення та проведення судово-медичної експертизи. В Інструкції про проведення судово-медичної експертизи № 6 від 17.01.95, що зареєстрована в Міністерстві юстиції України 26 липня 1995 р. за № 254/790 та затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.95 № 6, зазначається, що даний вид експертиз «проводиться з метою дослідження на підставі спеціальних знань матеріальних об'єктів, що містять інформацію про обставини справи, яка перебуває в провадженні органів дізнання, слідчого, прокурора чи суду» (п. 1.1). Згідно із цією Інструкцією (п. 1.4) до компетенції судово-медичної експертизи належать: експертиза трупів у випадках насильницької смерті; експертиза тру-

пів при підозрі застосування насилля або з інших обставин, що обумовлюють необхідність такої експертизи; експертиза потерпілих, обвинувачених та інших осіб; експертиза речових доказів; експертиза за матеріалами кримінальних та цивільних справ. Існують також Правила проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи № 6 від 17.01.95, що зареєстровані в Міністерстві юстиції України 26 липня 1995 р. за № 257/793 та затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.95 № 6 – в яких визначаються загальний порядок та послідовність виконання судово-медичної експертизи трупів.

Виклад основного матеріалу.

У спеціальних довідкових виданнях і експертній практиці розрізняють: 1) судово-медичну експертизу живих осіб; 2) судово-медичну експертизу трупів; 3) судово-медичну експертизу речових доказів (експертизу плям крові; судово-медичне дослідження рідкої крові; судово-медичне дослідження сперми; судово-медичне дослідження плям слини, сечі, поту та потожирових виділень; дослідження тканин і органів людини та її останків; дослідження волосся та ін.). У багатьох випадках судово-медична експертиза речових доказів називається судово-біологічною експертизою.

Заслуговує на увагу так званий при-близний план судово-медичного дослідження трупа невідомої особи. Такий план має охоплювати: 1) фотографування загального вигляду трупа; 2) огляд одягу на трупі без змінення його положення; 3) зовнішній огляд обличчя (голови); опис ушкоджень, слідів крові та

інших плям і накладень на обличчі (голови); 4) туалет обличчя (голови); 5) фотографування голови (за правилами упізнавальної фотозйомки); 6) зняття одягу з трупа і докладне його дослідження. Вилучення протезів кінцівок. Вилучення бандажів, сережок, кліпс, колець тощо. Фотографування (бажано кольорове) особливих прикмет одягу. Вилучення за вимогою слідчого зразків тканини одягу; 7) зовнішній огляд власне трупа. Детальний огляд у певному порядку окремих частин та ділянок зі складанням словесного портрета і описом особливих прикмет, у тому числі професійних ознак і особливостей. Вимір довжини трупа, кола голови, шиї та грудей, а також довжини стопи; 8) фотографування особливих прикмет на тілі (татуювання, родимки тощо); 9) вилучення зразків волосся з п'яти частин голови, ділянки зовнішніх статевих органів та інших частин тіла; 10) вилучення тампоном вмісту піхви (у жінок) і виготовлення мазку виділень із сечовипускального каналу (у чоловіків); 11) підготування пальців для дактилоскопіювання; 12) рентгенологічне дослідження скелета; 13) внутрішнє дослідження трупа; 14) вилучення крові для визначення її групової та типової належності; 15) реставрація голови та її фотографування за правилами упізнавальної фотозйомки; 16) виготовлення моделей зубів і щелепів; 17) вилучення шкіри із татуюванням; 18) відділення голови від тулуба, якщо необхідно провести експертизу ототожнення особи трупа за черепом. Голова може бути також відділена для поміщення її в банку із розчином, що ліквідує гнильні зміненя, а також для консервації [1, с. 8, 9].

У Правилах проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи передбачено спеціальну частину, в якій надається порядок (алгоритм) виконання цієї експертизи.

Під час розслідування серійних сексуально-садистських убивств у деяких випадках виникає необхідність в ідентифікації неупізнаних осіб (жертв злочину). На складність такої ідентифікації зверталася увага в криміналістичній та експертній літературі. Так, Ш. Алієва вказує, що одним із головних питань, вирішуваних судовими медиками при дослідженні невідомих трупів, у тому числі окремих частин трупа, кісток скелета, їх фрагментів є ідентифікація особи загиблих. Через складності структури та змінюваність біологічних об'єктів вирішення проблеми ідентифікації особи являє значні методичні складнощі, тому розроблення нових методів ідентифікації особи та удосконалення старих є важливим напрямом наукових досліджень [2, с. 245]. Зокрема, Ш. Алієва зазначає про розроблення та можливість використання остеометричного методу встановлення морфологічного статусу індивіда на підставі кісткового матеріалу різного ступеня збереженості, у тому числі за ізольованими кістками та їх фрагментами, що були піддані спаленню. Дана технологія пропонується до застосування для осіб європеїдної раси у віці старше 16–18 років [2, с. 246–247]. Пропонується методика (технологія) може бути застосована у ситуації, коли виявлено труп, який зберігався тривалий час (або був прихований у певному місці).

Ефективність розкриття та розслідування серійних сексуально-садистських убивств пов'язана із можливістю звернення до генотипоскопічних (геномних) досліджень та залучення відповідних експертів. У криміналістиці та судовій експертизі, особливо останнім часом, увага прикута до проблем судової генетичної ідентифікації, ДНК (дезоксирибонуклеїнова кислота)-аналізу, ДНК-ідентифікації. Інколи такі дослідження називають генною «дактилоскопією». Так, Р. С. Белкін пише, що «дактилоскопія» гена – метод ідентифікації, розроблений англійським ученим А. Джефрісом. Заснований на тому, що хоча будова молекул ДНК – носіїв генетичної інформації – у всіх істот одного виду однакова, деякі зони, розкидані вздовж всієї молекули, повторюються у кожного в різній послідовності і поєднаннях, варіюються. Вірогідність збігу таких ділянок у двох людей 1 : 30 млрд, тобто практично нульова [3, с. 47].

У сучасних умовах обґрунтовується положення про те, що ідентифікація людини на підставі її генетичних властивостей є міждисциплінарним дослідженням. Зокрема, І. Перепечина справедливо наголошує на тому, що дослідження тканин і виділень людини традиційно виконується в межах судової медицини (її розділ – «судово-медичне дослідження речових доказів»). Разом із тим генетична ідентифікація людини належить не тільки до судової медицини, а й криміналістики... Дане дослідження: має своєю метою отримання криміналістично значущої інформації і призначене для вирішення криміналістичних завдань; базується на

теорії криміналістичної ідентифікації і здійснюється на підставі відповідної методології; має характерний для криміналістики об'єкт дослідження – сліди; експертні ДНК-технології знаходяться в основі формування криміналістичного обліку тощо [4, с. 334]. І. Перепечина підкреслює також, що генетична ідентифікація людини відрізняється виключно високим ступенем розробленості, ознаками чого є: наявність фундаментальної наукової основи, що є базисом розроблених криміналістичних методик, широкомасштабна їх валідація на експертному матеріалі, підтверджена висока надійність і відтворюваність результатів експертного дослідження, наявність високотехнологічного інструментарію, уніфікація і стандартизація методик, обладнання, реагентів (причому це проведено в європейському, світовому масштабі), розробка суворої системи забезпечення якості експертних досліджень і контролю якості експертних досліджень (Quality Assurance System та Quality Control System), створення криміналістичних генетичних обліків, що акумулюють на сьогодні мільйони об'єктів обліку, об'єктивізація інтерпретації результатів дослідження – проведення її на підставі методів теорії ймовірності і математичної статистики... [4, с. 336].

Міждисциплінарність генотипоскопічних досліджень визначає установи, в яких можуть проводитися такі дослідження. Специфічним є те, що в Україні на сьогодні судово-генетичні експертизи (молекулярно-генетичні дослідження) проводяться у структурі Науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів (НДЕКЦ) МВС Укра-

їни (відділи молекулярно-генетичних досліджень).

При розслідуванні серійних сексуально-садистських убивств достатньо часто звертаються до експертизи біологічних об'єктів (біологічних слідів людського походження) з використанням методів дослідження ДНК – судово-геномної експертизи (геномна судово-медична експертиза). Судово-геномна експертиза – новий вид судово-біологічного дослідження, пов'язаний із ідентифікацією (ототожненням) людини на підставі спеціальних знань у галузі судової медицини та криміналістики, молекулярної біології та генетики людини. Тому деколи судово-геномну експертизу називають молекулярно-генетичною. Об'єктами дослідження судово-геномної експертизи є: плями біологічних речовин (крові, сперми, слини, поту, виділень з носа та ін.); частини (фрагменти) тіла (шкіри) людини; кісткові тканини; біологічні сліди, залишені на одязі, недопалках тощо. Важливим на сьогодні є те, що, як пише Д. О. Уманський, «впровадження в експертну практику судових медиків молекулярно-генетичних методів, які базуються на застосуванні полімеразної ланцюгової реакції, зробило можливим досліджувати біологічний матеріал, який містить надзвичайно малу кількість ДНК» [5, с. 101–104]. Окрім того, Д. О. Уманський аргументує доцільність запровадження алгоритму дослідження, пов'язаного із можливістю використання ядромісних клітин у цитологічних препаратах, виготовлених із мікрослідів крові, для проведення ідентифікаційного дослідження із застосуванням молекулярно-генетичних методів [5, с. 103].

Слідча практика підтверджує важливість призначення судово-генетичних експертиз щодо серійних сексуально-садистських убивств. Так, під час розслідування вбивств молодих жінок Г., Р., М., З., а також потерпілої Ж. (яка залишилася живою) було призначено судово-генетичну експертизу (молекулярно-генетичну експертизу). Відповідно до висновків молекулярно-генетичної експертизи за вилученими слідами біологічного походження (сперма) з трупів Г., Р., М., З. і потерпілої Ж. було встановлено, що ДНК-профілі генетично співпадають поміж собою і належать одній людині¹.

Моделювання особи невідомого злочинця під час розслідування серійних сексуально-садистських убивств може бути здійснене за допомогою залучення відповідних спеціалістів (психологів, патапсихологів, психіатрів, криміналістів, сексологів та ін.) і розроблення так званого психологічного портрета (профілю). Ідея створення психологічних портретів полягає в тому, щоб залучити різних спеціалістів (і не лише психологів), які б на підставі спеціальних знань надали ймовірну інформацію про поведінку злочинця, його передбачувані характеристики (за результатами діяльності), локалізацію і періодичність злочинів, прогнозування подальших дій особи злочинця тощо. В. О. Образцов підкреслює, що психологічний портрет відображує внутрішні, психологічні, а також поведінкові ознаки людини... Психологічний портрет формується не на підставі достовірних знань про відображувані в ньому ознаки, а знань ймо-

¹ За матеріалами слідчої практики ГУМВС України в Донецькій обл. за 2010 р.

вірних. Суттєвим є й те, що цей метод «працює» далеко не в кожному випадку розкриття злочинів. Полею його застосування є лише деякі групи справ і перш за все ті, що пов'язані з розкриттям тяжких злочинів проти особи... Метод психологічного портрета реалізується у тих випадках, коли місце події і стан жертви дозволяють зробити висновок про наявність у невідомого злочинця яких-небудь відхилень у поведінці, психіці, емоційному стані [6, с. 253–254].

Історія складання психологічного портрета злочинця, як нового методу, відноситься до 70-х років ХХ ст. Відомий факт, що в Національній академії ФБР США були відкриті курси з кримінальної психології для агентів ФБР (FBI Applied Criminal Psychology) і окрема програма досліджень «Особистісно-злочинне профілювання» [7, с. 3].

У психології вживається термін «психологічний портрет особистості». Такий портрет охоплює комплексну психологічну характеристику особистості за різними параметрами: тип темпераменту, риси характеру, спрямованість особистості, вольові якості, емоційні реакції та ін. У переважній більшості випадків психологічний портрет особистості складається (розробляється) на підставі експериментально-психологічних досліджень реального випробуваного [8, с. 76]. На відміну від психологічного портрета особистості, психологічний портрет (профіль) злочинця повинен містити криміналістично значущі ознаки, спрямовані на виявлення цієї особи, її розшук (деякі соціально-демографічні дані, особливості сексуальної сфери, мотиваційна сфера у прагненні вчинити злочини, наявність судимостей, вид ді-

альності, навички тощо). Психологічний портрет (профіль) злочинця – різновид розумової моделі, заснованої на вивченні матеріалів кримінального провадження, результатів окремих слідчих (розшукових) дій, висновків судових експертиз, а також застосування спеціальних методів дослідження.

У психології існують різні підходи до вивчення особистості. Так, В. Ф. Єнгаличев указує на три підходи: 1) контактна психодіагностика (контактне профілювання); 2) слідова психодіагностика (слідове профілювання); 3) дистанційна психодіагностика (дистанційне профілювання). Вважаємо, що другий та третій підходи мають безпосередній стосунок до розроблення (формування) психологічного профілю (портрета) невідомого злочинця. На дане положення звертається увага в криміналістичній літературі [9, с. 99–101].

Суть профілювання особи злочинця полягає в отриманні ймовірних даних, які важливі для розкриття і розслідування злочину. На думку Ф. С. Сафуанова та Є. А. Назарової, «портрет» має лише ймовірний опис людини, яка вчинила злочин, в якому зазначаються передбачуваний вік, раса, стать, сімейний стан, службовий статус, сексуальна зрілість, можливе кримінальне минуле, взаємовідносини із жертвою, ймовірність учинення злочинів у майбутньому [10, с. 3]. При цьому існує декілька різних підходів до методики складання портрета: модель ФБР (США), модель географічна Д. К. Россмо (Канада), модель Д. Кантера (Велика Британія) [7, с. 3–9]. Окрім того, необхідно констатувати, що за останні декілька десятиліть у криміналістиці сформувався окремий напрям,

який отримав назву психологічного портрета [10, с. 138–151] або психологічного профілювання невідомого злочинця (або жертви злочину).

Розроблення психологічного портрета (профілю) злочинця передбачає наявність його структури (певних етапів та структурних елементів). Зокрема, А. І. Анфіногенов вирізняє чотири етапи побудови психологічного портрета: 1) складання моделі злочину за допомогою збирання інформації про нього і осіб, які його вчинили, що міститься в різних джерелах; 2) ситуаційне моделювання поведінки злочинця шляхом реконструкції психологічної структури його злочинної діяльності; 3) інтерпретація поведінки злочинця, тобто співвіднесення поведінкових ознак особи з його психологічними та іншими властивостями; 4) формулювання висновків про індивідуальні особливості злочинця у підсумковій аналітичній довідці [11, с. 62–63]. Заслуговує на увагу підхід С. Н. Бокова, який пише, що процес створення психологічного портрета, як правило, складається з таких етапів: 1) загальна оцінка злочину як такого; 2) всебічна оцінка особливостей місця вчинення злочину («сцени злочину»); 3) всебічний аналіз особи потерпілого; 4) оцінка результатів попередніх розшукових і слідчих заходів; 5) оцінка висновку судово-медичного експерта; 6) розроблення психологічного (психолого-криміналістичного) портрета злочинця з виокремленням властивих йому індивідуально-психологічних характеристик; 7) пропозиції і рекомендації для співробітників розшуку та слідства, що засновані на створенні психологічного портрета [8, с. 79–81].

Висновки. Результати узагальнення психологічних портретів (профілів) невідомих злочинців, що були розроблені під час розслідування серійних сексуально-садистських убивств (на території Донецької обл.), свідчать про те, що структурними елементами такого портрета є: 1) загальна інформація про вчинені вбивства та інформаційні дані з матеріалів кримінальних проваджень за фактами серії вбивств та замахів на вбивство, поєднаних із зґвалтуванням та насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом; 2) аналіз інформативних матеріалів: а) аналіз злочинів за критеріями: жертва – місце – спосіб – сліди; б) аналіз злочинів за критеріями: дата – місце – спосіб – сліди; 3) висновки: а) вікові особливості; б) місце проживання; в) соціальний статус; г) сімейний статус; г) динамічні характеристики; д) вибір знаряддя злочину (задушення); е) аномальні потреби; є) емоційні стани; ж) індивідуально-психологічні характеристики; з) зв'язок із жертвами; і) сексуальні особливості вчинення злочину; к) психологічна готовність до вчинення злочину¹.

Останнім часом у криміналістичній літературі з'явилися пропозиції про можливість використання растрового методу для пошуку особи злочинця [12, с. 241–251]. Його сутність полягає в тому, що відбувається упорядковане порівняння заздалегідь заданими параметрами щодо нової інформації у порівнянні старою, що має слідчий (прокурор). Н. І. Малихіна підкреслює, що на практиці растровий метод застосову-

¹ За матеріалами узагальнення психологічних портретів (профілів), проведених дисертантом.

ється при використанні різних видів портретів (моделей) невідомого злочинця з метою пошуку останнього. Наприклад, традиційно застосовуються такі види портретів, як суб'єктивний (в основному для ідентифікаційних і кримінально-реєстраційних цілей), розшуковий (для розшуку осіб, причетних до вчинення злочину), психологічний (для пошуку злочинця за його

психологічними ознаками) [12, с. 241, 242]. На наше переконання, пропонування растрового методу у встановленні невідомого злочинця, створенні його моделі є перспективним напрямом у розкритті й розслідуванні серійних сексуально-садистських убивств, який дозволить вирішувати важливе завдання з моделювання та виявлення особи серійного вбивці.

Список використаних джерел

1. Богуславский Л. Г. Судебно-медицинская экспертиза неизвестного лица / Л. Г. Богуславский. – Киев : Здоров'я, 1964. – 144 с.
2. Алиева Ш. Новые технологии в экспертизе расчлененных трупов, скелетированных и сожженных останков человека / Ш. Алиева // Криміналістика та судова експертиза: наука, навчання, практика. – Х. : Апостіль, 2014. – Ч. II. – С. 244–252.
3. Белкин Р. С. Криминалистика: учебный словарь-справочник / Р. С. Белкин. – М. : Юристъ, 1999. – 268 с.
4. Перепечина И. Классификационные вопросы судебной генетической идентификации / И. Перепечина // Криміналістика та судова експертиза: наука, навчання, практика. – Х. : Апостіль, 2014. – Ч. II. – С. 329–339.
5. Уманський Д. О. Судово-медична ідентифікація особи за допомогою дослідження геномної ДНК у цитологічних препаратах, приготовлених з мікрослідів крові / Д. О. Уманський // Укр. мед. альманах. – 2012. – Т. 15. – №4. – С. 101–104.
6. Образцов В. А. Выявление и изобличение преступника / В. А. Образцов. – М. : Юристъ, 1997. – 336 с.
7. Сафуанов Ф. С. Сравнительный анализ различных методов составления психологического портрета предполагаемого преступника / Ф. С. Сафуанов, Е. А. Назарова // Психология и право. – 2011. – №3. – С. 1–11.
8. Боков С. Н. О психолого-криминалистическом портрете преступника / С. Н. Боков // Воронежские криминалистические чтения : сб. науч. тр. / под ред. О. Я. Баева. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2003. – Вып. 4. – С. 75–92.
9. Енгальчев В. Ф. Дистанционная психодиагностика личности: история, методы, предмет / В. Ф. Енгальчев // Современные психотехнологии в образовании, бизнесе, политике : материалы междунар. науч.-практ. конф. – М., 2001. – С. 99–101.
10. Чувак А. И. Психологический портрет преступника: достоинства и недостатки / А. И. Чувак // Соціальна-економічна і правова дослідження. – 2009. – №2. – С. 138–151.
11. Анфиногенов А. И. Психологическое портретирование неустановленного преступника / А. И. Анфиногенов. – М., 2002. – 186 с.
12. Малыгина Н. И. Построение портрета (модели) лица, совершившего преступление. Поиск с использованием растрового метода / Н. И. Малыгина // Воронежские криминалистические чтения / под ред. О. Я. Баева. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2009. – Вып. 11. – С. 241–251.

References

1. Boguslavskiy L. G. (1964) Sudebno-meditsinskaya ekspertiza neizvestnogo litsa [Forensic medicine examination of unknown person]. Kyiv: Zdorov'ya Publishing House. – 144 p. [in Russian].

2. Aliyeva S. (2014) Novye tehnologii v ekspertize raschlenionnykh trupov, skeletirovannykh i sozhzhennykh ostanok cheloveka [New technologies in the forensic examination of dismembered bodies, burnt and skeletonized human remains]. Kriminalistyka ta sudova ekspertyza: nauka, navchannya, praktyka [Criminalistics and forensic sciences: science, studies, practice]. Kharkiv: Apostille Publishing House. – Ch. II. – 244–252 pp. [in Russian].
3. Belkin R. S. (1999) Kriminalistika: uchebnyi slovar-spravochnik. [Criminalistics: Dictionary and Handbook for Study]. Moscow: Yurist Publishing House. – 268 p. [in Russian].
4. Perepechina I. (2014) Klassifikatsionnye voprosy sudebnoi geneticheskoi identifikatsii [Classification questions of forensic genetics identification]. Kriminalistyka ta sudova ekspertyza: nauka, navchannya, praktyka [Criminalistics and forensic sciences: science, studies, practice]. Kharkiv: Apostille Publishing House. – Ch. II. – 329–339 pp. [in Russian].
5. Umans'kyi D. O. (2012) Sudovo-medychna identyfikatsiya osoby za dopomogoyu doslidzhennya genomnoyi DNK u tsitologichnykh preparatakh, prigotovlenykh z mikroslidiv krovi [Forensic medicine person identification with help of research genomic DNA in cytological substance, that made in micro traces in the blood]. Ukrayinskyi medychnyi almanakh [Ukrainian medical almanac]. Ch. 15. – # 4. – p. 101–104. [in Ukrainian].
6. Obraztsov V. A. (1997) Vyiavlenie i izoblichenie prestupnika [Identification and showing of criminal]. Moscow: Yurist Publishing House. – 336 p. [in Russian].
7. Safuanov F. S., Nazarova E. A. (2011) Sravnitelnyi analiz razlichnykh metodov sostavleniya psichologicheskogo portreta predpolagaemogo prestupnika [Comparative analysis of different methods of presumed criminal psychological portrait]. Psichologiya i pravo [Psychology and Law], Ch. 3. – p. 1–11. [in Russian].
8. Bokov S. N. (2003) O psichologo-kriminalisticheskom portrete prestupnika [About psychological and criminalistic portrait of criminal] Voronezhskie kriminalisticheskie chteniya: sbornik nauchnykh trudov [Voronezh criminalistic readings: almanac]. Voronezh: VGU Publishing House. – Ch. 4. – p. 75–92. [in Russian].
9. Yengalychev V. F. (2001) Distantcionnaya diagnostika lichnosti: istoriya, metody, predmet [Long-distance diagnostics of person: history, methods, subject]. Sovremennyye psichotechnologii v obrazovanii, biznese, politike: materialy mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii [Modern psychological technologies in the education, business, politics: materials of scientific and practice conference]. Moscow. – p. 99–101. [in Russian].
10. Chuvak A. I. (2009) Psichologicheskyy portret prestupnika^ dostoinstva i nedostatki [Psychological portrait of criminal: bonuses and faults]. Sotsialna-ekonomichnyia i pravavyia dasledavanni [Social, economical and legal researches]. Ch. 2. – p. 138–151. [in Russian].
11. Anfinogenov A. I. (2002) Psichologicheskoe portretirovanie neustanovlennogo prestupnika [Psychological profiling of unknown criminal]. Moscow, 186 p. [in Russian].
12. Malykhina N. I. (2009) Postroenie portreta (modeli) litsa, sovershivshego prestuplenie. Poisk s ispolzovaniem rastrovogo metoda. [Building of portrait (model) of person, who committed a crime. Search with the using of scanning method]. Voronezhskie kriminalisticheskie chteniya: sbornik nauchnykh trudov [Voronezh criminalistic readings: almanac]. Voronezh: VGU Publishing House. – Ch. 11. – p. 241–251. [in Russian].

Стаття надійшла до редколегії 14.03.2016.

Купянский Н. Г., соискатель кафедры криминалистики, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков
e-mail: kng_gen@i.ua

Проблемы использования специальных знаний при расследовании серийных сексуально-садистских убийств

Статья посвящена проблемам использования отдельных видов специальных знаний при расследовании серийных сексуально-садистских убийств. Уделено внимание различным формам использования специальных знаний. Рассмотрены возможности в проведе-

нии судебно-медицинских и судебно-генетических экспертиз, разработке психологических портретов (профилей) неизвестного преступника.

Ключевые слова: серийное сексуально-садистское убийство, судебно-медицинская экспертиза, генотипоскопия, судебно-генетическая экспертиза, профилирование, психологический портрет (профиль), растровый метод поиска неизвестного преступника.

Kupyanskiy M. G., postgraduate student of Criminalistics Department of Yaroslav Mudriy National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail: kng_gen@i.ua

Problems of Special Knowledge Usage During Investigation of Serial Sexual and Sadistic Murders

The article is devoted to the problems of the usage of separate types of the special knowledge during investigation of serial rape-murders (sexual and sadistic). Special attention is paid to the different forms of the usage of the special knowledge. The possibilities in realization of forensic medicine and judicial-genetic examinations, worked out psychological portraits (profiles) of unknown criminal, are considered.

During the investigation of serial rape-murders (sexual and sadistic) investigators and prosecutors are turned to the forensic examination of biological objects (biological traces of human origin) that based research DNA methods – forensic genomics examination (genomic forensic medicine examination). Forensic genomics examination – a new type of forensic biology examination related to identification of a person on the basis of special knowledge in the sphere of forensic medicine and criminalistics, molecular biology and human genetics.

During the investigation of serial rape-murders the profiling of unknown criminal can be realize with the help of next specialists – psychologists, psychiatrists, criminalists, sexologists, specialists in pathopsychology, etc. (with psychological profile building). The idea of psychological profile (portrait) creation is corresponded with various specialists (and not only psychologists) attraction. On the basis of special knowledge they could provide credible information about offender behavior, his predictable characteristics, crimes locatization and frequency, forecasting of criminal further activities.

Key words: serial rape murder, forensic medicine examination, profiling, psychological portrait (profile), raster method of unknown criminal searching.